

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

**Ijtimoiy-gumanitar
fanlarning dolzarb
muammolari**

Son 6 Jild 4

2024

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ 6 (4) - 2024

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

ТОШКЕНТ-2024

БОШ МУҲАРРИР:

Исанова Феруза Тулқиновна

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

07.00.00-ТАРИХ ФАНЛАРИ:

Юлдашев Анвар Эргашевич – тарих фанлари доктори, сиёсий фанлар номзоди, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Мавланов Уктам Махмасабирович – тарих фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Хазраткулов Абдор – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети.

Турсунов Равшан Нормуратович – тарих фанлари доктори, Ўзбекистон Миллий Университети;

Холиқулов Ахмаджон Боймаҳамматович – тарих фанлари доктори, Ўзбекистон Миллий Университети;

Габриэльян Софья Ивановна – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Миллий Университети.

08.00.00-ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ:

Карлибаева Рая Хожабаевна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Насирходжаева Дилафруз Сабитхановна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Остонокулов Азамат Абдукаримович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент молия институти;

Арабов Нурали Уралович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Худойқулов Садирдин Каримович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Азизов Шерзод Ўктамович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Божхона институти;

Ҳожаев Азизхон Саидалоҳонович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Фарғона политехника институти

Холов Актам Хатамович – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Шадиева Дилдора Хамидовна – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент в.б, Тошкент молия институти;

Шакарров Қулмат Аширович – иқтисодиёт фанлари номзоди, доцент, Тошкент ахборот технологиялари университети

09.00.00-ФАЛСАФА ФАНЛАРИ:

Ҳакимов Назар Ҳакимович – фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Яхшиликков Жўрабой – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Ғайбуллаев Отабек Мухаммадиевич – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Саидова Камола Усканбаевна – фалсафа фанлари доктори, “Tashkent International University of Education” халқаро университети;

Ҳошимхонов Мўмин – фалсафа фанлари доктори, доцент, Жиззах педагогика институти;

Ўроқова Ойсулув Жамолиддиновна – фалсафа фанлари доктори, доцент, Андижон давлат тиббиёт институти, Ижтимоий-гуманитар фанлар кафедраси мудир;

Носирходжаева Гулнора Абдукаҳхаровна – фалсафа фанлари номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Турдиев Бехруз Собирович – фалсафа фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Бухоро давлат университети.

10.00.00-ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Ахмедов Ойбек Сапорбаевич – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Кўчимов Шухрат Норқизилович – филология фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳасанов Шавкат Аҳадович – филология фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Бахронова Дилрабо Келдиёровна – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Мирсанов Ғайбулло Қулмуродович – филология фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Салахутдинова Мушарраф Исамутдиновна – филология фанлари номзоди, доцент, Самарқанд давлат университети;

Кучкаров Раҳман Урманович – филология фанлари номзоди, доцент в/б, Тошкент давлат юридик университети;

Юнусов Мансур Абдуллаевич – филология фанлари номзоди, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Саидов Улугбек Арипович – филология фанлари номзоди, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси.

12.00.00-ЮРИДИК ФАНЛАР:

Ахмедшаева Мавлюда Ахатовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Мухитдинова Фирюза Абдурашидовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Эсанова Замира Нормуратовна – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган юрист, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳамроқулов Баҳодир Мамашарифович – юридик фанлар доктори, профессор в.б., Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети;

Зулфиқоров Шерзод Хуррамович – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Жамоат хавфсизлиги университети;

Хайитов Хушвақт Сапарбаевич – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Асадов Шавкат Ғайбуллаевич – юридик фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Утемуратов Махмут Ажимуратович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Сайдуллаев Шахзод Алиханович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳакимов Комил Бахтиярович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Юсупов Сардорбек Баходирович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Амиров Зафар Актамович – юридик фанлар бўйича фалсафа доктори (PhD), Ўзбекистон Республикаси Судьялар олий кенгаши ҳузуридаги Судьялар олий мактаби;

Жўраев Шерзод Юлдашевич – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Бабаджанов Атабек Давронбекович – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Раҳматов Элёр Жумабоевич – юридик фанлар номзоди, Тошкент давлат юридик университети;

13.00.00-ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ:

Ҳашимова Дильдархон Уринбоевна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ибрагимова Гулнора Хавазматовна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Закирова Феруза Махмудовна – педагогика фанлари доктори, Тошкент ахборот технологиялари университети ҳузуридаги педагогик кадрларни қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тармоқ маркази;

Қаюмова Насиба Ашуровна – педагогика фанлари доктори, профессор, Қарши давлат университети;

Тайланова Шохидат Зайниевна – педагогика фанлари доктори, доцент;

Жуманиёзова Муҳайё Тожиевна – педагогика фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Ибрахимов Санжар Урунбаевич – педагогика фанлари доктори, Иқтисодиёт ва педагогика университети;

Жавлиева Шахноза Баходировна – педагогика фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), Самарқанд давлат университети;

Бобомуротова Латофат Элмуродовна – педагогика фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), Самарқанд давлат университети.

19.00.00-ПСИХОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Каримова Василя Маманосировна – психология фанлари доктори, профессор, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Ҳайитов Ойбек Эшбоевич – Жисмоний тарбия ва спорт бўйича мутахассисларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институти, психология фанлари доктори, профессор

Умарова Навбахор Шокировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети, Амалий психология кафедраси мудири;

Атабаева Наргис Батировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Шамшетова Анжим Караматдиновна – психология фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Қодиров Обид Сафарович – психология фанлари доктори (PhD), Самарканд вилоят ИИБ Тиббиёт бўлими психологик хизмат бошлиғи.

Содиқова Шоҳида Мархабобевна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон халқаро ислом академияси.

22.00.00-СОЦИОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Латипова Нодира Мухтаржановна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири;

Сеитов Азамат Пўлатович – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети;

23.00.00-СИЁСИЙ ФАНЛАР

Назаров Насриддин Атақулович – сиёсий фанлар доктори, фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент архитектура қурилиш институти;

Бўтаев Усмонжон Хайруллаевич – сиёсий фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири.

ОАК Рўйхати

Мазкур журнал Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Олий аттестация комиссияси Раёсатининг 2022 йил 30 ноябрдаги 327/5-сон қарори билан тарих, иқтисодиёт, фалсафа, филология, юридик ва педагогика фанлари бўйича илмий даражалар бўйича диссертациялар асосий натижаларини чоп этиш тавсия этилган илмий нашрлар рўйхатига киритилган.

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари” электрон журнали 2020 йил 6 август куни 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил: scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).

MUNDARIJA

07.00.00 – TARIX FANLARI

Науризбаева Нуржамал Қудайбергенова

TURKISTONDA OILA VA NIKOH MUNOSABATLARINING O'ZIGA XOS JIHATLARI VA ROSSIYA IMPERIYASI BOSQINIDAN KEYIN MINTAQADA YUZ BERGAN DEMOGRAFIK JARAYONLAR 14-22

Ortiqov Yosin Abdulboqiyevich

DUNGANSHUNOSLIK TADQIQOTLARI TARIXSHUNOSLIGI (1990-2023) 23-34

Бобожонова Феруза Хаятовна

СОВЕТ ҲОКИМИЯТИ ДАВРИДА ҚҲЙИ ВА ҲРТА ЗАРАФШОН ВОҲАСИДА ТАЪЛИМ ТИЗИМИ 35-40

Halimov Tal'at

XX ASRNING 20-30 YILLARIDAGI QULOQLASHTIRISH SIYOSATI VA UNING SALBIY OQIBATLARI (BUXORO VILOYATI MISOLIDA) 41-45

Ilhomov Ziyovutdin Adxamovich, Shukurov Rustam Jo'raqulovich

ALEKSANDR BEKOVICH-CHERKASSKIY EKSPEDITSIYASINING BA'ZI TAFSILOTLARI: EKSPEDITSIYANING BOSHLANISHI 46-54

Tilavova Shahnoza Salohitdinovna

MA'RIFATPARVARLARNING MATONATLI AYOLI XAYRINISO MAJIDXONOVA (1905-1937) HAYOTI VA FAOLIYATIGA CHIZGILAR 55-59

Жайнаров Обиджон Ҳамид ўғли

XX АСР 20-ЙИЛЛАРИДА ЎЗБЕКИСТОНДА АДВОКАТУРА ТИЗИМИДАГИ ЎЗГАРИШЛАР (ФАРФОНА ВИЛОЯТИ МИСОЛИДА)..... 60-64

Toshpo'latov Mamadali Zaynidin o'g'li

NUROTA TUMANI YOSHLARINI QO'LLAB-QUVVATLASH YUZASIDAN AMALGA OSHIRILGAN CHORA-TADBIRLARNING TARIXIY TAHLILI (2017-2024) 65-73

Umarov Baxtishod

SOMONIYLAR DAVRIDA BUXORODA ILM-FAN RIVOJI (TARIX VA TIBBIYOT MISOLIDA).. 74-79

Ўўлдошев Салимжон Валиевич

ИНТЕГРАЦИЯЛАШУВ ЖАРАЁНЛАРИ ВА ХАЛҚ ҲЙИНЛАРИ 80-85

Askarov Azimjon Odiljon o'g'li

O'RTA OSIYODAGI ANGLIYA-ROSSIYA RAQOBATINING TARIXIY KONTEKSTI VA KATTA O'YIN SIYOSATINING VUJUDGA KELISHI 86-91

Eshchanov Hurmat Matnazarovich

O'ZBEKISTON HUDUDI BRONZA DAVRIDA TOPOGRAFIK XUSUSIYATLARNI ETNIK JARAYONLARI KARTOGRAFIYASI..... 92-95

Azamatova Gulmira Bayirbekovna

O'ZBEKISTONDA AHOLI MIGRATSIYASI VA UNGA TA'SIR ETGAN IJTIMOYIYQIQTISODIY

OMILLAR	96-100
<i>Raimov Mamasoat Safar o'g'li</i> ESKI TERMIZ HAQIDA TARIXIY MA'LUMOTLAR	101-105
<i>Usmanov Jahongir Xo'jaqulovich</i> MARKAZIY OSIYO TARIXSHUNOSLIGIDA ILK ILMIY QARASHLARNING SHAKLLANISHI	106-109
<i>Usmanova Inobat Ibragimovna</i> PROCESSES OF GEOGRAPHICAL LOCATION OF THE IRON AGE POPULATION OF UZBEKISTAN	110-115
<i>Bekmirzayev Islomjon Ibrohim o'g'li</i> O'RTA G'OVASOY HUDUDI QADIMGI DAVR AHOLI TURAR-JOYLARI XUSUSIDA AYRIM MULOHAZALAR	116-120
<i>Gadoyev Dadaxon Xayrulloevich</i> BUXORDAGI "MASJIDI BALAND" MASJIDI QURILISHI VA TARIXI	121-125
<i>Rajabova Sabohat Bobirovna</i> IQTISODIY HAYOTDA TADBIRKOR AYOLLARNING TUTGAN O'RNI (SURXONDARYO VILOYATI MISOLIDA)	126-132
<i>Aloxunov Alisher Ahmadjonovich</i> ARXELOGIYADA GEOGRAFIK AXBOROT TIZIMLARIDAN FOYDALANISHNING ASOSIY IMKONIYATLARI XUSUSIDA	133-138
<i>Sharopov Saidusmon Saidaxmadovich</i> XIX ASR OXIRI VA XX ASR BOSHLARIDA BUXORO AMIRLIGINING JANUBISHARQIY HUDUDI SHAHARLARI, XUSUSAN QARSHI, SHAHRISABZ VA KITOB SHAHARLARINI RUS TARIXCHILARI ASARLARIDA YORITILISHI	139-144
<i>Axmedova Gulchehra O'skinovna</i> SHEROBOD VOHASI NOMODDIY MADANIYATI DURDONALARI	145-149
<i>Abduraximov Husniddin</i> O'ZBEKISTON VA AVSTRIYA RESPUBLIKASI O'RTASIDA INVESTITSIYAVIY, HUQUQIY HAMDA ILM-FAN SOHASIDA HAMKORLIKNING MUSTAHKAMLANISHI	150-158
<i>Turopova Mohidil Turdiyevna</i> O'ZBEKISTON JUNUBIY HUDUDLARI TOPONIMIKASINING TABIAT BILAN BOG'LIQLIGI VA URF-ODATLARINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	159-163
<i>Annayeva Zarifa Musurmonqulovna</i> EKOLOGIK HOLATNI BARQARORLASHTIRISHNING ASOSIY YO'NALISHLARI	164-168
<i>Ahmadov Xurshid San'atovich</i> "CHIG'ATOY IMLOSI" VA MILLIY ZIYOLILAR	169-175
<i>Axmadova Nafisa Axmad qizi</i> O'ZBEKISTON VA GERMANIYA MADANIY ALOQALARINING RIVOJLANISHI	176-179

<i>Жумаева Шоҳида Чориевна</i> МУСТАҚИЛЛИК ДАВРИДА ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИНИНГ РИВОЖЛАНИШИ	180-186
<i>Elmuratova Umida Farxadovna</i> TA'LIM IMKONIYATLARINI KENGAYTIRISHNING GENDER TENGLIGINI TA'MINLASHGA TA'SIRI	187-191
<i>Nazarov Otabek Muzrobovich</i> XX ASRNING 80-YILLARI QATAG'ONLIK SIYOSATINING SURXONDARYODAGI IJTIMOYIY- IQTISODIY JARAYONLARGA TA'SIRI	192-197
<i>Kupaysinov Ismoyiljon Ahmadjanovich</i> 1950-1990 YILLARDA ANDIJON OBLASTI JAMOAT TRANSPORTI FAOLIYATI VA UNDAGI AYRIM MUAOMMOLARNI MATBUOTDA YORITISHI ("KOMMUNIST" GAZETASI MATERIALLARI MISOLIDA)	198-202
<i>Oripova Laylo Zafarovna</i> O'ZBEKISTON YOZUVCHILAR UYUSHMASI FAOLIYATI TARIXIGA NAZAR	203-207
08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI	
<i>Magsud Azad Guliyev</i> OZARBAYJONDA YASHIL ENERGIYAGA O'TISH: SO'ROQ NATIJALARINI TAHLIL QILISH	208-214
<i>Глазова Марина Викторовна</i> ВКЛАД «ЗЕЛЕНОВОГО» УЧЁТА В ФИНАНСОВОМ МЕНЕДЖМЕНТЕ В УСТОЙЧИВОЕ РАЗВИТИЕ КОМПАНИЙ ЭНЕРГЕТИЧЕСКОЙ ОТРАСЛИ В УЗБЕКИСТАНЕ: МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЙ АСПЕКТ	215-231
<i>Oratov Jaxongir Jurayevich</i> RAQAMLI INNOVATSIYALAR DAVRIDA MOLIYAVIY BARQARORLIKNI VAHOLASHDA EKONOMETRIK MODELLAR	232-238
<i>Шадиева Дилдора Хамидовна</i> БАНК СОҲАСИГА РАҚАМЛАШТИРИШ ЖАРАЁНЛАРИНИНГ ТАЪСИР	239-243
<i>Umronov Eldorbek Sodirovich</i> TURISTIK KORXONALARDA TADBIRKORLIK FAOLIYATI RAQOBATBARDOSHLIGINI VAHOLASH	244-255
<i>Sattarov Umirzoq Normengovich</i> MINTAQANI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA TRANSFORMATSIYALASH JARAYONI... ..	256-262
<i>Хамдамов Шавкат Комилович</i> СОЦИАЛЬНАЯ ЗАЩИТА И БОРЬБА С БЕДНОСТЬЮ: СТРАТЕГИИ ФИНАНСИРОВАНИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ	263-267
<i>Хайитов Жамшид Холвоевич</i> ИҚТИСОДИЁТДА ОБОДОНЛАШТИРИШ ХИЗМАТЛАРИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ – ДАВР ТАЛАБИ	268-272
<i>Xurramov Azamat Fayzullayevich</i> BOZOR IQTISODIYOTI SHAROITIDA UY XO'JALIGI SEKTORINING O'RNI VA AHAMIYATI	273-278

Алимханова Нигора Алимхановна
 ТОВАР-МОДДИЙ ЗАХИРАЛАР АУДИТИДА ТАҲЛИЛИЙ АМАЛЛАРНИ ҚЎЛАШ 279-287

09.00.00 – FALSAFA FANLARI

Жумаев Ойбек Маратович
 О‘ЗБЕКИСТОНДА КАМБАГ‘АЛЛИКНИ ҚИСҚАРТИРИШ ДИНАМИКАСИНИНГ ИЖТИМОИЙ-СИЙOSIY
 ИНАТЛАРИ 288-296

Наврўзова Гулчеҳра Нигматовна
 ХОЖА АҲРОР ТАЪЛИМОТИДА ИНСОНИЙ ҲАҚИҚАТ МАСАЛАСИ 297-302

Хайридинов Аббосхон Анварович
 ҒАРБ МАДАНИЯТИНИ ОММАЛАШИШИГА ИЧКИ ОМИЛЛАР ТАЪСИРИ 303-311

Мухамеджанова Лалихон
 АХЛОҚНИНГ ЖАМИЯТДАГИ ТРАНСФОРМАЦИОН ВА БАРҚАРОРЛАШТИРУВЧИ
 ФУНКЦИЯЛАРИ 312-317

То‘ева Муҳаййо Шuhrat qizi
 О‘ЗБЕКИСТОН RESPUBLIKASINING YANGILANISH JARAYONIDA XOTINQIZLAR INNOVATSION
 ТАФАККУРИНИ OSHIRISH VA FAOLLASHUVI BORASIDAGI SIYOSATI:UMUMNAZARIY
 ТАHLILLAR..... 318-322

Ro‘zimurodov Siroj Madatovich
 OILANING IJTIMOIIY-IQTISODIY MUNOSABATLARNI SHAKLLANTIRISHDA MA’NAVIY-
 AXLOQIY TARBIYANING TA’SIRI 323-326

Ravshanov Ulug'bek Rahbarovich
 AXBOROT GLOBALLASHUVI SHAROITIDA YOSHLARDA MILLIY O‘ZLIKNI TARBIYALASH
 MASALALARI 327-332

Allayarova Marxabo Mavlanovna
 SHAXS BADIY IJODINI SHAKLLANTIRISHNING ESTETIK MUAMMOLARI VA
 MA’NAVIYAT 333-337

Хашимов Шерахон Жўрахонович
 ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚАРО ИМИДЖИНИНГ ЮКСАЛИШИДА ТИББИЁТ ТУРИЗМИНИНГ
 ТУТГАН ЎРНИ..... 338-342

Soatov Rasul Muxitdinovich
 BOBORANIM MASHRAV HAYOTI VA IJODIDA TASAVVUFGA DOIR QARASHLAR
 TAHLILI 343-348

Ashurov Navfal Burxonjon o‘g‘li
 MOVAROUNNAHR MIQYOSIDA NASAF SHAHRINING ILMIIY-MADANIY ASOSLARI 349-352

Ўразалиева Гулшада Бекнўлатовна
 ГЕНДЕР ТЕНГЛИКНИ ТАЪМИНЛАШ - ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОН СТРАТЕГИЯСИНИНГ УСТУВОР
 ЙЎНАЛИШИ 353-358

Xudaynazarov Samad Xudayberdiyevich, Turgunov Azim Turgunovich
 JAMIYATNING MA’NAVIY - IJTIMOIIY RIVOJLANISHIDA O‘ZBEK XALQI MILLIY
 QADRIYATLARINING O‘RNI 359-364

<i>Suvanov Ilhom Abdixalilovich</i> AXBOROT-MAFKURAVIY TAHDIDLARGA QARSHI KURASHDA MILLATLARARO TOTUVLIK VA DINIY BAG'RIKENGLIKNI TA'MINLASHNING AHAMIYATI	365-371
<i>Axmedova Dilrabo Sa'dullayevna</i> SHARQ ALLOMALARI ASARLARIDA OILA VA TARBIYA MASALALARI	372-376
<i>Kayumova Aziza Toshmuradovna</i> IBN XALDUNNING JAMIYAT VA IJTIMOYIY TARAQQIYOT TO'G'RISIDAGI QARASHLARI	377-381
<i>G'ulomov Obid G'ayratovich</i> YOSHLAR MA'NAVIY KAMOLOTIGA TA'SIR ETUVCHI IJTIMOYIY-MADANIY OMILLARNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	382-385
<i>Панжиев Сухроб</i> ГЛОБАЛЛАШУВ ВА ҒОЯВИЙ ТАҲДИДЛАР ДАВРИДА ҲАҚИҚАТ ТУШУНЧАСИНИНГ АҲАМИЯТИ	386-391
<i>Matnazarova Muhayyo Axmetjanovna, Azimova Charos Azamatovna</i> “ETNOS”, “MILLAT” TUSHUNCHALARINING MAZMUN-MOHİYATI VA ULARNING ILMİY- NAZARIY TAHLILI	392-398
<i>Amanov Alisher Kaxramonovich</i> VAQTNILMIY JIHATDAN TAHLIL QILISH HAMDA UNIFALSAFIY VA MADANIY NUQTAI NAZARDAN O'RGANISH	399-404
10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI	
<i>Пайзибаева Мадинахон Собиржон қизи</i> БРИТАНИЯ ХАЛҚ ЭРТАКЛАРИНИНГ ШАКЛЛАНИШИДА КЕЛЬТ МИФОЛОГИЯСИНИНГ ТАЪСИРИ ВА ЎРНИ	405-409
<i>Tevosyan Gayane Arturovna</i> O'ZBEK VA RUS TILI GRAMMATIKASINING QIYOSIY TIPOLOGIYASI	410-417
<i>Boynazarov Islom Abduxalimovich</i> INGLIZ TILIDAGI FALSAFIY TERMINLARDASINONIMIYA HODISASI	418-421
<i>Bahriddinova Yulduzxon Bahriddin qizi</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDAGI BOTANIK TERMINLARNING NOMINATIV TAHLILI VA BINAR NOMLANISHI	422-426
<i>Javliyev Mansurbek Odil o'g'li</i> KONSEPT TUSHUNCHASINING HOZIRGI ZAMON LINGVISTIKASIDA TUTGAN O'RNI VA AHAMIYATI	427-431
<i>Ruziyev Xusniddin Baxritdinovich</i> PARALLEL KORPUSLARDAN FOYDALANISH IMKONIYATLARI	432-436
<i>Rahimova Shahnoza Palvannozirovna</i> INGLIZ TILIDAGI IBORALARNI O'RGANISHDA TARJIMA MUAMMOLARI	437-442
<i>Muhamadiyev Timur Urazovich</i> INGLIZ TILIDAGI OAVDA OMMAVIYLASHMAGAN IBORALARDAN FOYDALANISH	443-446

<i>Панжиева Насиба Нармахматовна</i> ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ СЕМАНТИЧЕСКОГО ПОЛЯ	447-451
<i>Умирова Дилфуза Суюновна, Асадов Шухрат</i> ОБРАЗОВАНИЕ ЯВЛЯЕТСЯ НЕОТЪЕМЛЕМОЙ И НЕПРЕРЫВНОЙ ЧАСТЬЮ ПРАВ И ИНТЕРЕСОВ ЧЕЛОВЕКА	452-456
<i>Ибрагимова Мохира Муратовна</i> ХУДОЖЕСТВЕННЫЙ ПСИХОЛОГИЗМ И ЕГО ФУНКЦИИ В ТВОРЧЕСТВЕ ВИРДЖИНИИ ВУЛЬФ	457-464
<i>Тойчиева Насибахон Суранбаевна, Ткебучава Ирина Георгиевна, Темирова Шоира Гайбуллаевна</i> АКТУАЛЬНЫЕ ТЕНДЕНЦИИ В ИЗУЧЕНИИ ИСТОРИИ ЛИНГВИСТИКИ	465-477
<i>Nurimova Diyora</i> LIRIK DISKURS VA UNING MOHIYATI	478-482
<i>Axmadjonova Mohinur Iqboljon qizi</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILIDA NUTQ AKTLARINING SEMANTIK TUZILISH TAHLILI	483-491
<i>Jumanazarov Shukurali Tashmamatovich</i> KORPUS TUZISH TEXNOLOGIYASI.....	492-495
<i>Samadova Oydin Ilxomjon qizi</i> FRAZEOLOGIK BIRLIK TUSHUNCHASI HAMDA UNING QO'LLANILISHI	496-500
<i>Xatrayeva Rano Rajabovna</i> XX ASR INGLIZ ILMIY FANTASTIKASINI TARJIMA QILISH XUSUSIYATLARI	501-505
<i>Ermatov Ixtiyor, Mamatqulov Azizbek</i> A.HOJIYEVNING TERMINOLOGIK LUG'ATLARI XUSUSIDA	506-510
<i>Muxtorova Moxlaroyim</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA TANBEH BERISHNI BILDIRUVCHI BIRLIKLARNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	511-517
<i>Abdullayeva Nilufar Ramazonovna, Aliqulova Rohila</i> O'SIMLIK NOMLARI BILAN BOG'LIQ TARBIYAGA OID MAQOL VA MATALLARNING CHOG'ISHTIRMA TAHLILI	518-521
<i>Носирова Мубина Олимовна</i> СПЕЦИФИКА ОТРАЖЕНИЯ АНТРОПОЦЕНТРИЧЕСКИХ ПОСЛОВИЦ В СЛОВАРЯХ РАЗНОСИСТЕМНЫХ ЯЗЫКОВ	522-528
<i>Хасанов Зафар Бахтиyorovich</i> ZAMONAVIY TILSHUNOSLIKDA SPORT ATAMALARINI O'RGANISHNING NAZARIY ASOSLARI	529-534
<i>Рахматов Бекзод Уктам угли</i> СОЦИАЛЬНО-ЛИНГВИСТИЧЕСКАЯ РЕПРЕЗЕНТАЦИЯ ПОНЯТИЯ «УЧИТЕЛЬ»	535-539

Yaxyoyev Fayzullo muhammadsoli o'g'li
XX ASRNING IKKINCHI YARMIDA ALISHER NAVOIY LIRIKASIGA DOIR MATNSHUNOSLIK
BILAN BOG'LIQ TALQINLAR..... 540-546

Otajonova Dildor Baxtiyarovna
KORPUS TURLARINING LINGVISTIKA SOHASINI TARAQQIY ETTIRISHDAGI
AHAMIYATI 547-551

12.00.00 – YURIDIK FANLAR

Ҳамроқулов Баҳодир Мамашарифович
МАЪНАВИЙ ЗИЁН КОМПЕНСАЦИЯСИ МИҚДОРНИ АНИҚЛАШНИНГ НАЗАРИЙ ВА
АМАЛИЙ MASALALARI 552-559

Fayzullayev Aslbek Ulug'bek o'g'li
MULKNI QASDDAN NOBUD QILISH YOKI UNGA ZARAR YETKAZISH UCHUN JINOIY
JAVOBGARLIKNI TAKOMILLASHTIRISHNING AYRIM MASALALARI 560-564

Элмуродов Ҳусан Элмуродович
МЕҲНАТНИ МУҲОФАЗА ҚИЛИШ СОҲАСИДА ЎҚУВДАН ҲАМДА БИЛИМ ВА
КЎНИКМАЛАРИ ТЕКШИРУВДАН ЎТМАГАНДА ИШДАН ЧЕТЛАШТИРИШ..... 565-572

Аслонова Лайло Олимовна
ИЛМИЙ ХОДИМЛАР ҲУҚУҚИЙ МАҚОМИНИ БЕЛГИЛАШНИНГ АЙРИМ
MASALALARI 573-583

Файзиева Гулрух Мухаммади кизи
НЕКОТОРЫЕ ПОНЯТИЯ В СФЕРЕ ГАРАНТИИ ПРАВО НЕПРИКОСНОВЕННОСТИ
ЖИЛИЩА 584-588

Ибрагимова Сабина Эркиновна
К ВОПРОСУ О СОВЕРШЕНСТВОВАНИИ НАЦИОНАЛЬНЫХ МЕХАНИЗМОВ В СФЕРЕ
ДОСУДЕБНОГО УГОЛОВНОГО ПРОИЗВОДСТВА В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН..... 589-593

Tosheva Maftuna Anvar qizi
AXLOQQA QARSHI JINOYATLARNING JINOYAT-HUQUQIY JIHATLARI 594-600

Халилов Дониёр Нортажиевич
КОНСТИТУЦИОННОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКИХ ПРАВ И
СВОБОД В СОЦИАЛЬНОМ ГОСУДАРСТВЕ 601-607

Файзуллаева Нигорахон Равшановна
МЕЖДУНАРОДНЫЕ ДОГОВОРА В СИСТЕМЕ МЕЖДУНАРОДНОГО
КУЛЬТУРНОГО ПРАВА 608-618

13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI

Saydillayeva Mehrinaz Bahodir qizi
OLIY TA'LIM TIZIMIDA TA'LIM DASTURLARINI LOYIHALASHTIRISH ASOSIDA PEDAGOGIK
TA'LIM METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISH ASOSLARI 619-626

Ubaydullaeva Jamila Hurramovna
DARS TURLARI VA DARSNI REJALASHTIRISHGA NISBATAN YONDOSHUVLAR 627-631

- Ro'ziyeva Nazira Yodgorovna, Panjjeva O'g'ilshod Baxodir qizi, Jo'raev Baxodir Norbo'tayevich*
O'QUVCHILARGA TABIATNI ASRASH VA EZOZLASHNI "YASHIL MAKON" MILLIY
TEKNOLOGIYA LOYIHASI ASOSIDA AMALIY ANJUMANLAR ORQALI OLIB BORISH 632-640
- Юлдошев Рустам Дилшод угли*
РОЛЬ ПРАГМАТИЧЕСКИХ КОМПЕТЕНЦИЙ В ИЗУЧЕНИИ ЯЗЫКА И КОММУНИКАТИВНОМ
ПРОЦЕССЕ 641-645
- Razzakov Baxrom Abdug'afurovich*
BO'LAJAK MUHANDISLAR UCHUN OG'ZAKI MULOQOT KO'NIKMALARINI SHAKLLANTIRISH:
INGLIZ TILI DARSLARIDA TRANSPORT TERMINOLOGIYASINI
O'RGANISHGA MISOLIDA..... 646-650
- Salimova Shahlo Sayfulloyevna*
TA'LIM TIZIMIDA XAVFSIZ MUHITNI YARATISH MUAMMO VA ISTIQBOLLARI 651-656
- Kuchkarova Arofathon*
MATEMATIKA DARSLARIDA INNOVATSION TEKNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH
(GEOGEBRA DASTURI MISOLIDA) 657-661
- Radjabova Gulnoza Giyosiddinovna*
YOZISH BO'YICHA KO'RSATMALARNI TAKOMILLASHTIRISHDA ZAMONAVIY AMERIKA
INGLIZ TILI KORPUSINING (COCA) ROLI 662-669
- Sharifov Muxriddin Kamoladdin o'g'li*
PROFESSIONAL TA'LIM MUASSASALARIDA MAXSUS FANLARNI O'QITISH
ISTIQBOLLARI 670-675
- Saidova Surayyo Yarqulovna*
NOFILOLOGIK TA'LIM YO'NALISHI TALABALARI O'QISH KOMPETENSIYASINI
RIVOJLANTIRISHDA SOHAVIY MATNLAR XUSUSIYATLARI VA MATN TANLASH
TAMOYILLARI 676-686
- Djalolov Furqat Fattohovich*
UMUMIY O'RTA TA'LIM MAKTABLARIDA INGLIZ TILI TA'LIM SAMARADORLIGINI OSHIRISH
VA SIFATINI YAXSHILASH YO'LLARI 687-691
- Niyazova Minara Baxramovna*
TEKNIKA OLIY O'QUV YURTLARIDA TALABALARNI FRANSUZ TILIGA QIZIQTIRISHNING
O'ZIGA XOS JIHATLARI..... 692-697
- Amrillayev Husniddin Ashrab o'g'li*
OLY TA'LIMDA VIRTUAL LABORATORIYALARDAN O'QUV JARAYONIDA FOYDALANISHNING
PEDAGOGIK JIHATLARI 698-702
- Boboyeva Zarifa Jahonqulovna*
SPORT TAYYORGARLIK JARAYONLARINING ADAPTIV MEXANIZMLARI..... 703-708
- O'rozov Shahobiddin Ziyadullayevich*
AMIR TEMUR VA TEMURIYLAR DAVRIDA DAVLATNI BOSHQARISH TAMOYILLARI..... 709-713
- Muxtshamova Parvina Zahitovna*
ESL DARSLARIDA HAQIQIY MATERIALLARDAN FOYDALANISH 714-716

Received: 20 May 2024
Accepted: 30 May 2024
Published: 19 June 2024

Article / Original Paper

EVALUATION OF THE COMPETITIVENESS OF BUSINESS ACTIVITY IN TOURIST ENTERPRISES

Umronov Eldorbek Sodirovich

Teacher of Fergana Polytechnic Institute

Email: eldorbekumronov@gmail.com

Abstract. In the article, the following important situations affecting the competitiveness of these business entities are studied: different approaches to the assessment of business activity in tourist enterprises, evaluation of its struggle and analysis of the theory of competition. In the course of the research, the internal and external factors of competitiveness in the assessment of business activity in tourist enterprises, approaches to the assessment of competitiveness were formed and based by the author on the basis of research.

Key words: tourism, tourist services, competition, competitiveness, assessment, tourist activity, economic indicators, internal and external factors of competitiveness, small business and private entrepreneurship.

TURISTIK KORXONALARDA TADBIRKORLIK FAOLIYATI RAQOBATBARDOSHLIGINI BAHOLASH

Umronov Eldorbek Sodirovich

Fargʻona politexnika instituti oʻqituvchisi

Annotatsiya. Maqolada turistik korxonalarda tadbirkorlik faoliyatini baholashda uning turlicha yondashuvlari, kurashini baholash va raqobat nazariyasini tahlil qilish ushbu tadbirkorlik subyektlarining raqobatbardoshligiga taʼsir qiluvchi quyidagi muhim holatlar oʻrganilgan. Tadqiqot jarayonida turistik korxonalarda tadbirkorlik faoliyatini baholashda raqobatbardoshlikning ichki va tashqi omillari, raqobatbardoshlikni baholashga yondashuvlar tadqiqotlar asosida muallif tomonidan shakllantirilgan va asoslangan.

Kalit soʻzlar: turizm, turistik xizmatlar, raqobat, raqobatbardoshlik, baholash, turistik faoliyat, iqtisodiy koʻrsatkichlar, raqobatbardoshlikning ichki va tashqi omillari, kichik biznes va xususiy tadbirkorlik.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V4I6Y2024N36>

Kirish. Turistik xizmatlar bozorining turli ijobiy va salbiy oʻzgarishlar taʼsirida yuzaga kelayotgan tendentsiyalar sharoitida tadbirkorlik faoliyati hamda yaratilayotgan turistik xizmatlar raqobatbardoshligini oshirish bugungi kunda barcha mamlakatlarning turizm sektorida faoliyat olib borayotgan tadbirkorlik subyektlari uchun eng muhim masalalardan hisoblanadi.

Hozirgi paytda raqobatbardoshlik va uni aniqlashda turlicha yondashuvlar mavjud boʻlib, ularning xilma-xilligi raqobatbardoshlik taʼrifiga yagona yondashuvning shakllanishida maʼlum tafovutlar va xilma-xilliklarni keltirib chiqaradi. Ayrim tadqiqotchilar raqobatbardoshlikni faqat ishlab chiqarilgan mahsulotlarning texnik xususiyatlari deb

tushunadilar, boshqalari esa ishlab chiqarish (xizmat ko'rsatish)ning turli darajalarini farqlamagan holda turli xil talqinlarni beradi.

Turizm xizmatlari bozorida faoliyat olib boruvchi tadbirkorlar tomonidan yaratilayotgan xizmatlarga nisbatan iste'mol talabining pasayishiga asosiy sabablardan biri mahsulot sifati va narxining o'zaro nomutanosiblikda ekanligidir. Bunday sharoitda raqobat tadbirkorlarning faoliyat samaradorligini rag'batlantirish, tegishli sifat ko'rsatkichiga ega bo'lgan xizmatlar narxlarining optimal nisbatini hamda iste'mol talabini tartibga soluvchi vositaga aylanadi.

Bugungi kunda turistik xizmatlar bozorida iste'molchi (mijoz)lar uchun raqobat avj olmoqda va raqobatbardoshlikni ta'minlash jarayonini ko'proq darajada shakllantiruvchi yorqin va ifodali raqobat ustunliklarini shakllantirish vazifasi ilgari surilmoqda. Sohada faoliyat ko'rsatuvchi tadbirkorlarning raqobat kurashini baholash va raqobat nazariyasini tahlil qilish ushbu tadbirkorlik subyektlarining raqobatbardoshligiga ta'sir qiluvchi quyidagi muhim holatlarni aniqlash imkonini beradi:

- tadbirkorlik subyektini tavsiflovchi holat;
- turistik xizmatlarni tavsiflovchi holat;
- mijozlarga xizmat ko'rsatish jarayonini tavsiflovchi holat;
- marketing va sotish siyosatini tavsiflovchi holat.

Shu bilan bog'liq ravishda raqobatbardoshlikni ta'minlash yo'llari va usullarini qo'shimcha tadqiq etish, monitoring vositalarini aniqlashtirish, raqobatbardoshlikni baholash usullarini o'rganish zarurati tug'iladi.

Turizm xizmatlari bozorida tadbirkorlik faoliyati raqobatbardoshligini baholashdan avval "raqobat" va "raqobatbardoshlik" tushunchalarini aniqlashtirib olish muhimdir.

Zamonaviy sharoitda bozor munosabatlarining mohiyatini ifodalovchi asosiy tushuncha raqobat tushunchasi hisoblanib, raqobat butun bozor iqtisodiyoti tizimining ichki qarshiliklari markazi, ishlab chiqaruvchilar o'rtasidagi narxlarni belgilash va bozorda tovarlarni yetkazib berish hajmiga nisbatan munosabatlar yig'indisini tashkil etadi[1].

Turizm sohasidagi tadbirkorlikning raqobatbardoshligi uning bozorda muvaffaqiyatli raqobatlashish va raqobatchilarga nisbatan ma'lum iqtisodiy foyda olish qobiliyatidir. Raqobatbardoshlik – bu guruhli, umumlashtirilgan ko'rsatkichlar orqali ifodalanishi mumkin bo'lgan murakkab xususiyatdir. Korxonaning raqobatbardoshligini baholashdan maqsad – korxonaning mahalliy, mintaqaviy yoki xalqaro bozorlardagi o'rnini aniqlashdan iborat. Raqobat jarayonlarining tabiatini o'rganish bilan ilmiy sohada yuzaga keladigan murakkab muammolarga qaramay, uning turli xil ta'riflari mavjud. Masalan, M.Porterning ta'kidlashicha: "raqobat – bu dinamik va rivojlanayotgan jarayon, doimiy ravishda o'zgarib turadigan landshaft bo'lib, unda yangi mahsulotlar, yangi marketing yo'llari, yangi ishlab chiqarish jarayonlari va yangi bozor segmentlari paydo bo'ladi"[2].

R.A.Fatxutdinov tomonidan esa "raqobat" tushunchasiga quyidagicha ta'rif berish taklif etiladi: "raqobat – bu qonunchilik doirasida yoki tabiiy sharoitda obyektiv va subyektiv ehtiyojlarni qondirish uchun raqobatchilarga qarshi kurashda g'alaba qozonish yoki boshqa maqsadlarga erishish uchun subyektni raqobat ustunliklari bilan boshqarish jarayonidir"[3]. Jamiyat taraqqiyoti nuqtai nazaridan raqobat – bu eski tuzilmaning yangi shakllangan tizim (yangi mahsulotlar, yangi texnologiyalar, ehtiyojlarning yangi manbalari, tadbirkorlik faoliyatining yangi turlari va boshqalar) bilan raqobati hisoblanadi.

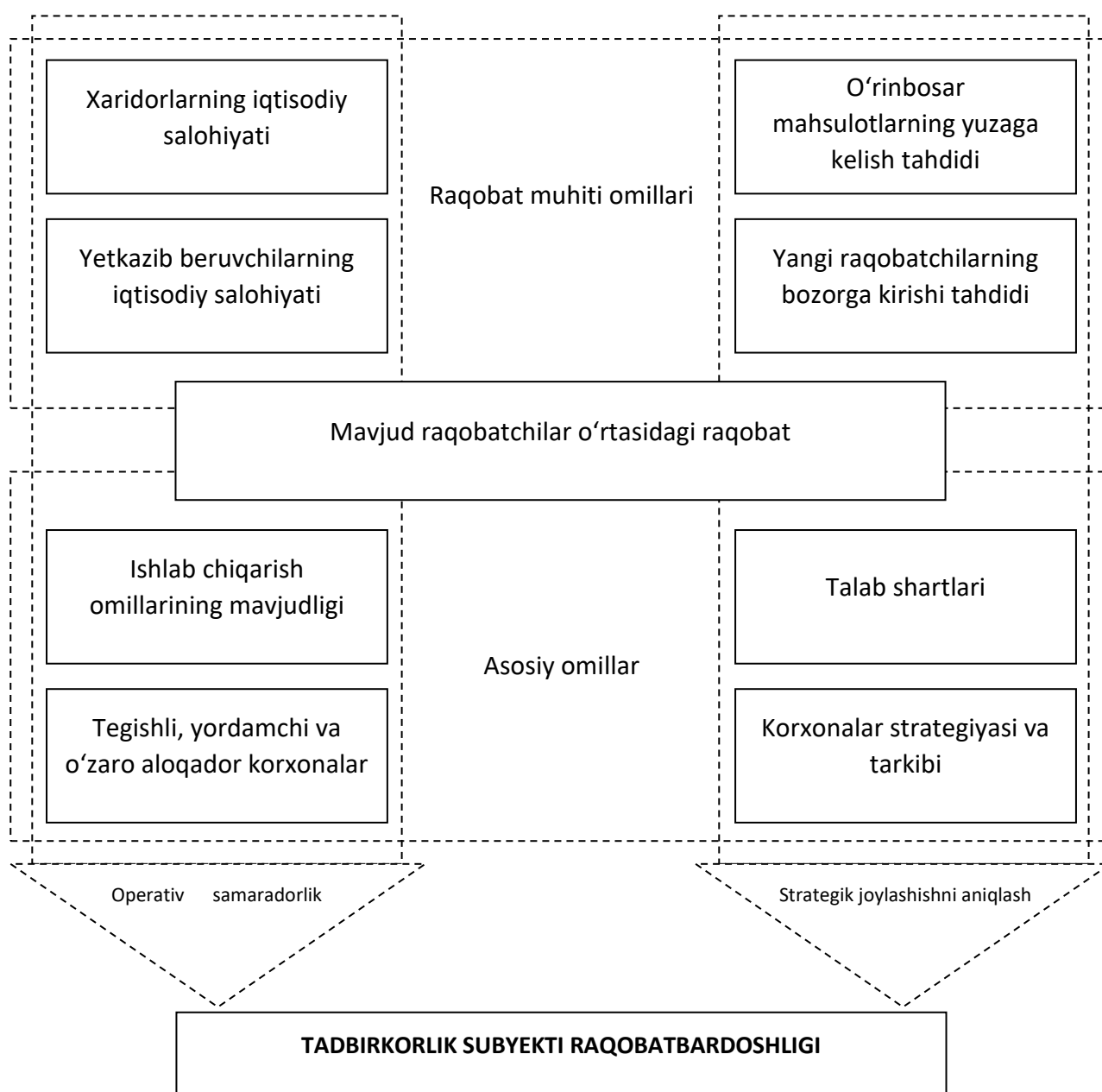
Iqtisodiy rivojlanishning hozirgi bosqichida raqobat harakatlantiruvchi kuch sifatida ishlab chiqaruvchilarni doimo raqobatbardoshligini oshirishning yangi usullarini izlashga majbur qiladi. Shu sababli mavjud bo'lgan bir qator ta'riflarni umumlashtirgan holda, korxonaning raqobatbardoshligi – bu mahsulot yoki xizmatlar turining ma'lum bir bozordagi o'xshash obyektlar bilan taqqoslaganda raqobatga bardosh berish qobiliyati, ularning darajasi, firmaning rivojlanish darajasi raqobatdosh firmalarning rivojlanish darajasi bilan taqqoslaganda odamlarning ehtiyojlarini o'z tovarlari bilan nisbatan xizmatlari samaraliroq tarzda qondirishdir. Tadbirkorning raqobatbardoshligiga boshqa omillar qatorida ijtimoiy muhit ham sezilarli ta'sir ko'rsatadi. [1; B.155].

Turizm xizmatlari bozorida faoliyat olib boruvchi tadbirkorlik subyekti raqobatbardoshligini baholashda quyidagi jihatlar asosiy deb belgilanishi mumkin:

- mahsulot va xizmatlar sifati bo'yicha;
- marketing va sotish strategiyasi bo'yicha;
- xodimlarning malaka darajasi bo'yicha;
- xizmat ko'rsatishning texnologik darajasi yuqoriligi bo'yicha;
- tadbirkorlik subyektining moliyaviy holati bo'yicha.

Bozor mexanizmi rivojlanishi bilan turizm sohasidagi tadbirkorlik subyektlarining raqobatbardoshligi muammosi keskinlashdi va uning yechimi barcha bozor ishtirokchilaridan turizm xizmatlari bozorida raqobatbardoshlikni oshirishning samarali yo'llari va usullarini izlashni talab qiladi. Shu munosabat bilan foydani ko'paytirish uchun bozordagi pozitsiyalarni mustahkamlash uchun raqobatbardoshlikni oshirish zarur. Raqobatbardoshlik turistik mahsulot va uni ishlab chiqaruvlarchining bozordagi muvaffaqiyati kaliti bo'lganligi sababli va raqobatbardoshlik muammosini hal qilish har qanday turizm korxonasi faoliyatidagi eng qiyin vazifa bo'lib, korxonaning barcha bo'limlari teng muvofiqlashtirilganligi maqsadli ishlashini talab qiladi. Turizm korxonalari faoliyatining alohida yo'nalishi bu raqobat bo'yicha strategik yondashuvlarni ishlab chiqishdir. Raqobatbardoshlik kontseptsiyasining zamonaviy talqini raqobat munosabatlarni amalga oshirishning ko'p qirrali jarayoni sifatida uni faoliyatga joriy etishining asosiy shartlaridan biri bu – korxonaning raqobatbardoshligini boshqarish hisoblanadi.

1-rasm. Turistik tadbirkorlik raqobatbardoshligini shakllantiruvchi omillar va mezonlar¹

Turizm xizmatlari bozorida, umuman har qanday xizmatlar bozorida faoliyat ko'rsatuvchi tadbirkor raqobatbardoshligining shakllanishi aniq mezonlar va omillar ta'sirida yuzaga keladi (1-rasm).

Korxonalar raqobatbardoshligini boshqarish – bu obyekt parametrlarini ishlab chiqish orqali ushbu obyektning kerakli holatga o'tkazish uchun subyektning obyektga (raqobatbardoshlikka) ta'sir qilish tizimining bir turidir. [3; B.29-30] Tadbirkorlik subyektining raqobatbardoshligini boshqarish tadbirkorlik faoliyati bilan uzviy bog'liq bo'lib, quyidagilarga mo'ljallangan bo'ladi:

- raqobat bosimi va o'zgaruvchan ekologik omillar sharoitida uning barqarorligini oshirish uchun raqobat ustunliklarini shakllantirish va korxonaning raqobatbardoshlik salohiyatini rivojlantirishni ta'minlaydigan elementlar va jarayonlarga ta'sir o'tkazish;

¹ Muallif tomonidan ishlab chiqilgan.

- raqobat ustunliklarini saqlab qolish va tashqi muhit o'zgarishiga yetarlicha javob berish asosida faoliyatning uzoq muddatli maqsadlarini belgilash va ularga samarali erishish bo'yicha tadbirlarni amalga oshirish. Turizm faoliyatining raqobatbardoshligini baholashning ahamiyati ijtimoiy hayotning barcha sohalarida turizmning roli ortib borayotganligi bilan belgilanadi. Turizm iqtisodiyotda turizm korxonalarining rivojlanishi, umumiy ovqatlanish, aloqa, aholi bandligi va mamlakatga chet el valyuta tushumining ko'payishi orqali iqtisodiy jarayonlarni optimallashtirishga yordam beradi. Jahon va mahalliy darajadagi ko'plab ilmiy tadqiqot ishlari turistik korxonalar raqobatbardoshlik darajasini baholashning turli jihatlarini o'rganishga bag'ishlangan. Biroq turistik tadbirkorlik faoliyatida xizmatlarni yaratish va moliyaviy boshqaruvni yaxshilash, turizmning o'ziga xos xususiyatlari, uning nazariyasi va metodologiyasi, jumladan, faoliyatning raqobatbardoshligini doimiy ravishda baholab borish algoritmini ishlab chiqishni talab qiladi. Turizm faoliyatining tezkor globallashuvi, zamon talablari asosida yangi, yuqori sifatli xizmatlarning paydo bo'lishi tadbirkorlar o'rtasida raqobatning kuchayishiga olib keladi. Shu munosabat bilan tadbirkorlik faoliyatining raqobatbardoshligiga ta'sir qiluvchi omillarni, shuningdek, raqobat afzalliklari omillarini aniqlash lozim (1-jadval).

1-jadval

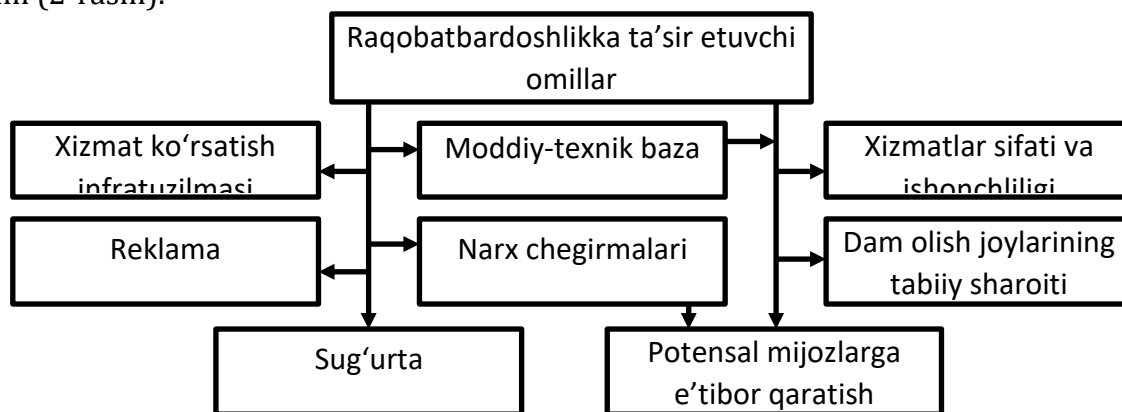
Raqobatbardoshlikning ichki va tashqi omillari¹

Omillar tasnifi	Omil belgilari	Omillarning xususiyatlari
Asosiy omillar	Tabiiy resurslar, iqlim sharoitlari, geografik joylashuv, malakasiz va past malakali ishchi kuchi, debet kapitali	Ular obyektiv ravishda mavjud yoki ularni yaratish uchun ahamiyatsiz, davlat va xususiy investitsiyalarni talab qiladi. Ular yaratadigan afzallik beqaror va ushbu ustunlikdan foydalanishdan kam foyda olinadi. Ular raqobat ustunligining ishonchli manbai emas.
Rivojlantirish omillari	Zamonaviy axborot infratuzilmasi, yuqori malakali mutaxassislar	Nisbatan yuqori darajadagi omillar. Ularning rivojlanishi kapital va inson resurslarining muhim, ko'pincha, ko'p vaqt talab qiladigan investitsiyalarni talab qiladi.
Maxsus omillar	Tor ixtisoslikdagi mutaxassislar, maxsus infratuzilma, aniq bilim sohalari bo'yicha ma'lumotlar bazasi, bir yoki chegaralangan sohalarda qo'llaniluvchi boshqa omillar	Raqobatbardoshlikni ta'minlash uchun ahamiyatliroq, uzoq muddat davomida raqobat ustunligini ta'minlovchi asos yaratiladi.
Tabiiy omillar	Tabiiy resurslar va geografik joylashuv	
Sun'iy omillar	Inson tomonidan yaratilgan omillar	Nisbatan yuqori darajadagi va barqaror raqobatbardoshlikni ta'minlovchi omillar

Omillar korxonaning raqobatbardoshligini oshirish yo'nalishida ham, pasaytirishi yo'nalishida ham ahamiyatli bo'lishi mumkin. Ammo raqobatbardoshlikni ta'minlash uchun

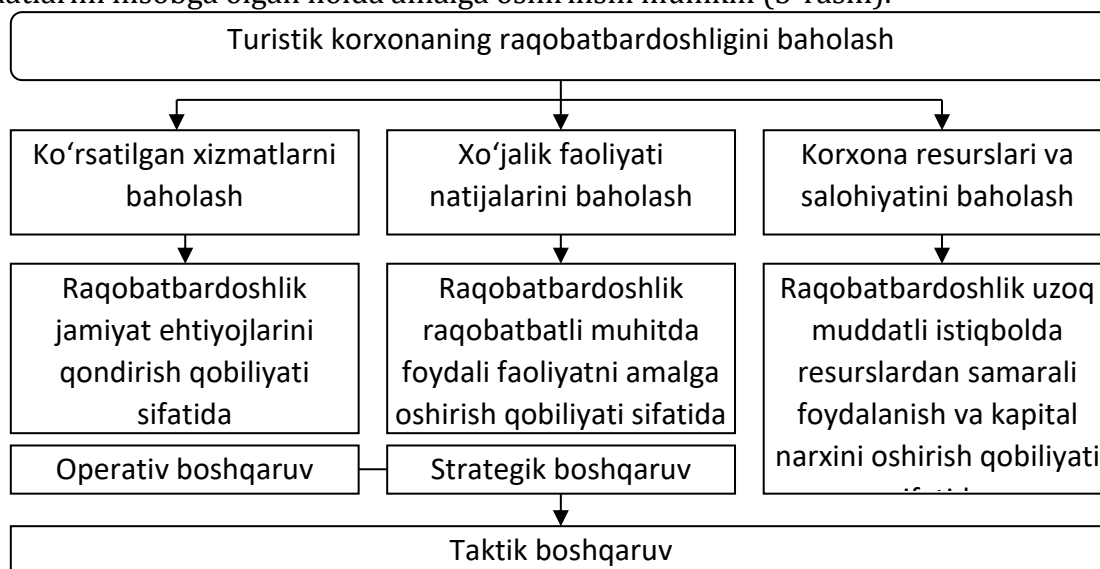
¹ Muallif tadqiqotlari asosida ishlab chiqilgan.

omillar mavjudligining o'zi yetarli emas. Omillar asosida raqobat ustunligini olish ulardan qanchalik samarali foydalanilayotganligi qayerda va qaysi sohada foydalanilayotganligi ham muhim (2-rasm).

2-rasm. Raqobatbardoshlikka ta'sir etuvchi omillar¹

Raqobatbardoshlikni baholash xaridorlar, investorlar, davlat idoralari va boshqalarning manfaatlarini hisobga olgan holda amalga oshirilishi mumkin (3-rasm).

3-rasm. Turistik korxonalarda raqobatbardoshlikni baholashga yondashuvlar²

Bundan tashqari usullarning o'zi ham obyektlar, mezonlar va ko'rsatkichlar og'irligi tariflarini tanlashni cheklamaydi. Shu bilan birga turizm korxonalarining raqobatbardoshligini baholashning bir nechta yo'nalishlarini aniqlash taklif etiladi.

Operatsion darajadagi korxonalar raqobatbardoshligining asosiy ko'rsatkichi xizmatlar raqobatbardoshligining ajralmas ko'rsatkichidir.

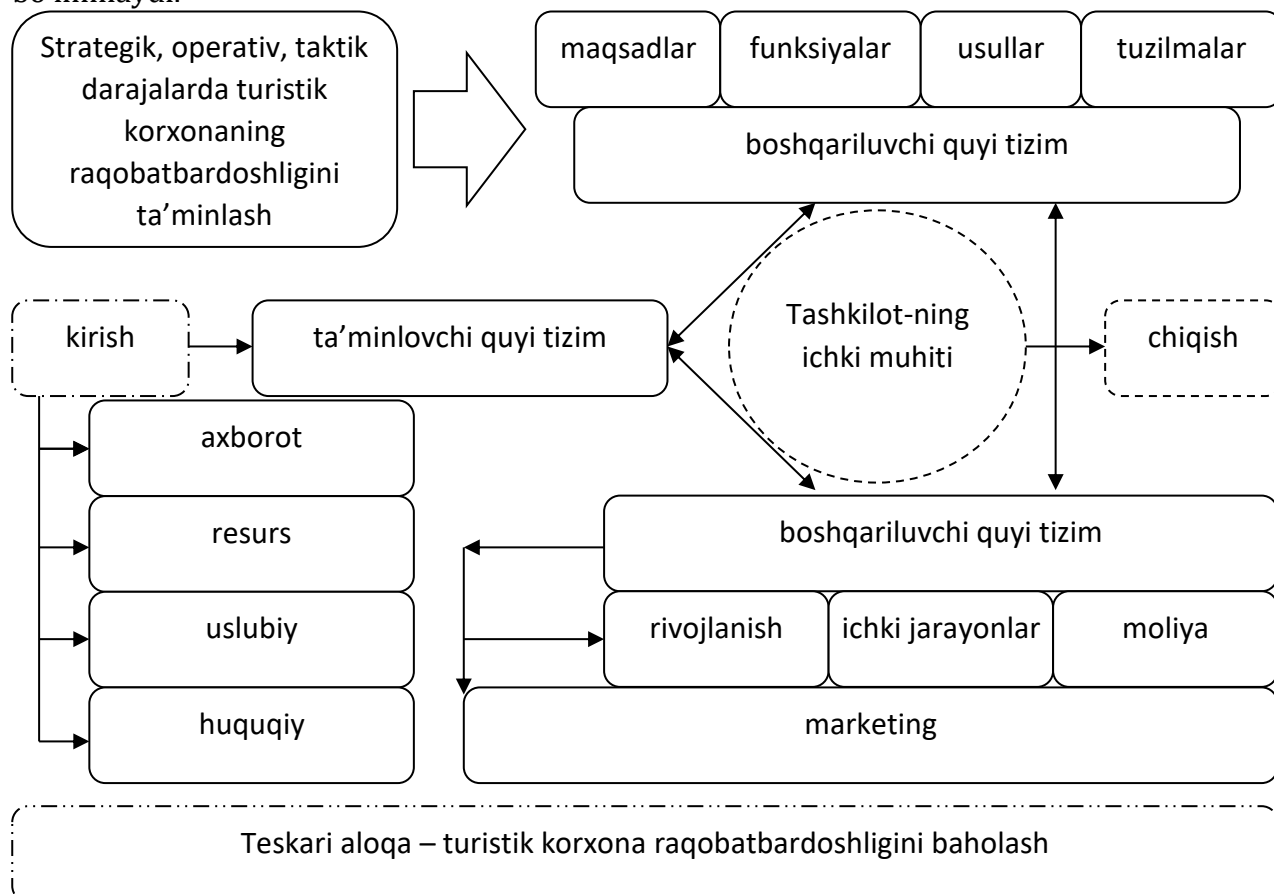
Taktik darajada korxonaning raqobatbardoshligi uning umumiy moliyaviy-iqtisodiy holati bilan ta'minlanadi va korxonaning holati har tomonlama olingan ko'rsatkichlar bilan tavsiflanadi [2; B.2].

Strategik darajada korxonaning raqobatbardoshligi investitsiya jozibadorligi bilan tavsiflanadi, uning mezoni tadbirkorlik qiymatining o'sishi bilan belgilanadi.

¹ Muallif tadqiqotlari asosida ishlab chiqilgan.

² Muallif tadqiqotlari asosida ishlab chiqilgan.

Umuman olganda, baholashga yondashuvlar korxonaning raqobatbardoshligini boshqarishning sohaga bog'liqligini hisobga olgan holda amalga oshirilishi kerak, chunki raqobatbardoshlik uni baholash metodologiyasini ishlab chiqishda muhim bo'lgan qator xususiyatlarga ega. U dinamik xarakterga ega: uni faqat ma'lum bir davrga nisbatan, bozor sharoitidagi o'zgarishlarni hisobga olgan holda o'rganish va tahlil qilish mumkin. Raqobatbardoshlik faqat tanqis bo'lmagan bozorda o'zini namoyon qilishi mumkin. Bundan kelib chiqadiki, raqobatchilar faoliyatini hisobga olmaydigan baholash usullari ishonchli bo'linmaydi.

4-rasm. Turistik korxonalarda raqobatbardoshlikni baholash algoritmi¹

Turistik korxonaning raqobatbardoshligini baholash uchun 4-rasmda keltirilgan algoritm asosida aniqlovchi tizimlar o'rtasida teskari aloqa mavjudligini keltirib chiqaradi. Umuman olganda, turistik korxonaning raqobatbardoshligini baholash algoritmiga asoslanib, korxonaning raqobatbardoshligini faoliyat ko'rsatkichlariga nisbatan baholashning asosiy yondashuvini shakllantirish mumkin. Raqobatbardoshlik darajasini hisoblashda sohadagi asosiy raqobatchilarning yig'ilgan qiymatlari ko'rsatkichlari namuna sifatida olinadi.

Bugungi kungacha olib borilgan tadqiqotlarda turistik korxonalarining raqobatbardoshligini alohida xususiy ko'rsatkichlar bilan baholashga harakat qilingan.

Biroq ushbu baholash turistik korxonalarining umumiy raqobatbardoshlik darajasini ko'rsata olmaydi. Ushbu holatni hisobga olgan holda tadqiqot jarayonida turistik korxonalarining umumiy raqobatbardoshlik darajasini baholash uslubiyoti raqobatbardoshlikning umumiy indeksini kiritish orqali takomillashtirilib, u asosida aniq turistik korxonalar raqobatbardoshligining umumiy darajasi baholandi.

¹ Muallif tadqiqotlari asosida ishlab chiqilgan

Taklif etilayotgan usul bo'yicha raqobatbardoshlikning alohida omil ko'rsatkichlarini umumlashtirish jarayoni har bir parametr asosida ikki bosqichda o'tkazish maqsadga muvofiq, ya'ni birinchi bosqichda xususiy parametrlar bo'yicha raqobatbardoshlik darajasi alohida hisoblab olinadi, ikkinchi bosqichda esa ushbu parametrlar bo'yicha raqobatbardoshlik darajasi umumlashtiriladi. Turistik korxonalarining umumiy raqobatbardoshlik darajasini quyidagi formula asosida hisoblash tavsiya etiladi

$$R_{ui} = \frac{\sum_{i=1}^n T_d (I_d + I_v + T_o + O_v + O_{qk} + Q_{kv} + X_t + X_v)}{n}$$

Bu yerda: R_{ui} - raqobatbardoshlikning umumiy indeksi;

T_d - +1 va -1 oralig'ida yotuvchi omillarning ta'sir darajasi;

I_d - ta'sir intensivligi darajasi (10 balli tizim);

I_v - ta'sir intensivligining vazn qiymati (1 ning ulushlarida);

T_o - ta'sir oqibati, balli shkalada;

O_v - ta'sir oqibati vazn qiymati (1 ning ulushlarida);

O_{qk} - omil qamrovi kengligi, balli shkalada;

Q_{kv} - qamrov kengligi vazn qiymati (1 ning ulushlarida);

X_t - omillar ta'siri jarayonidagi korxonaning xarajatlari (ballarda);

X_v - omillar ta'siri jarayonidagi korxonaning xarajatlari vazn qiymati (1 ning ulushlarida).

Dastlab ushbu omilning ta'sir yo'nalishini ("+" ijobiy; "-" salbiy) hisobga olgan holda, raqobatbardoshlikning har bir i -omili bo'yicha tortilgan qiymatini hisoblash maqsadga muvofiq. Keyin olingan vaznli baholarni raqobatbardoshlikning barcha omillarini hisobga olgan holda to'planadi va modelning natijasi turistik korxonalar bo'yicha raqobatbardoshlikning umumiy indeksi bo'ladi. Olingan qiymatni turistik korxonalar raqobatbardoshligining umumiy indeks ko'rsatkichi deb qaraladi. Shunday qilib, turistik korxonalar raqobatbardoshligining umumiy indeksi korxonalar faoliyatining kelgusi natijalarini prognoz qilish va jarayonlarni tahrirlash modeli uchun asos bo'lishi mumkin.

Ko'rsatib o'tilgan uslubiyot asosida Farg'ona viloyatida faoliyat ko'rsatuvchi 3 ta turistik korxonalar: "Al-Fergani-tur" MChJ, "Farg'ona vodiy sayyox" MChJ, "Shohjahon Ismoiljon Dilyorbek" MChJ korxonalarining 3 ta asosiy omil sifatida tanlangan xizmat tariflarining o'rtacha narxlari, turistik korxonalar xodimlarining malaka darajasi hamda ko'rsatilayotgan turistik xizmatlar sifati omillari asosida ularning raqobatbardoshlik umumiy indekslari hisoblandi va baholandi.

2-jadval

"Al-Fergani-tur" MChJ, "Farg'ona vodiy sayyox" MChJ, "Shohjahon Ismoiljon Dilyorbek" MChJ turistik korxonalarining 2021-yil davomidagi faoliyatidagi raqobatbardoshlik omillarining ta'sir parametrlari¹

Ta'sir parametrlari	Raqobatbardoshlik omillarining ta'sir parametrlari ko'rsatkichlari
---------------------	--

¹ Ekspertlar xulosalari asosida muallif tomonidan ishlab chiqilgan.

	Xizmat ta'riflarining o'rtacha narxi	Turistik korxonada xodimlarining malaka darajasi	Ko'rsatilayotgan turistik xizmatlar sifati
Omilning ta'sir darajasi (-1 va 1 oralig'ida yotadi), T_d			
Al-Fergani-tur" MChJ	0,7	0,6	0,5
"Farg'ona vodiy sayyox" MChJ	0,6	0,8	0,6
"Shohjahon Ismoiljon Dilyorbek" MChJ	0,8	0,5	0,5
Ta'sir intensivligi darajasi (10 balli tizim), I_d			
Al-Fergani-tur" MChJ	7	6	5
"Farg'ona vodiy sayyox" MChJ	6	8	6
"Shohjahon Ismoiljon Dilyorbek" MChJ	8	5	4
Ta'sir intensivligining vazn qiymati (1 ning ulushlarida), I_b			
Al-Fergani-tur" MChJ	0,5	0,3	0,2
"Farg'ona vodiy sayyox" MChJ	0,4	0,4	0,2
"Shohjahon Ismoiljon Dilyorbek" MChJ	0,6	0,3	0,1
Ta'sir oqibati (10 balli shkalada), T_o			
Al-Fergani-tur" MChJ	6	5	5
"Farg'ona vodiy sayyox" MChJ	5	6	6
"Shohjahon Ismoiljon Dilyorbek" MChJ	7	5	4
Ta'sir oqibati vazn qiymati (1 ning ulushlarida), O_b			
Al-Fergani-tur" MChJ	0,4	0,4	0,2
"Farg'ona vodiy sayyox" MChJ	0,5	0,3	0,2
"Shohjahon Ismoiljon Dilyorbek" MChJ	0,6	0,3	0,1
Omil qamrovi kengligi (10 balli shkalada), O_{kk}			
Al-Fergani-tur" MChJ	8	7	7
"Farg'ona vodiy sayyox" MChJ	7	8	7
"Shohjahon Ismoiljon Dilyorbek" MChJ	8	6	4
Qamrov kengligi vazn qiymati (1 ning ulushlarida), K_{KB}			
Al-Fergani-tur" MChJ	0,4	0,3	0,3
"Farg'ona vodiy sayyox" MChJ	0,5	0,3	0,2
"Shohjahon Ismoiljon Dilyorbek" MChJ	0,5	0,4	0,1
Omil ta'siri jarayonidagi korxonaning xarajatlari (10 balli shkalada), X_T			
Al-Fergani-tur" MChJ	7	5	3
"Farg'ona vodiy sayyox" MChJ	8	8	5

“Shohjahon Ismoiljon Dilyorbek” MChJ	6	5	3
<i>Omil ta’siri jarayonidagi korxonaning xarajatlari vazn qiymati (1 ning ulushlarida), X_B</i>			
Al-Fergani-tur” MChJ	0,4	0,4	0,2
“Farg’ona vodiy sayyox” MChJ	0,5	0,3	0,2
“Shohjahon Ismoiljon Dilyorbek” MChJ	0,4	0,4	0,2

Turistik korxonalar raqobatbardoshligining umumiy indeksida berilgan shartli miqdorlar sohaning yetakchi mutaxassislaridan iborat ekspertlar xulosalari asosida shakllantirildi (2-jadval).

Tanlangan turistik korxonalar uchun raqobatbardoshlikning umumiy indeksini hisoblashda berilgan shartli miqdorlardan foydalangan holda ushbu ko’rsatkich hisoblab chiqildi. Taklif etilayotgan formula asosida;

Al-Fergani-tur” MChJ uchun raqobatbardoshlikning umumiy indeksini aniqlaymiz:

$$R_{ui1} = \frac{0,7(7 \cdot 0,5 + 6 \cdot 0,4 + 8 \cdot 0,4 + 7 \cdot 0,4)}{3} + \frac{0,6(6 \cdot 0,3 + 5 \cdot 0,4 + 7 \cdot 0,3 + 5 \cdot 0,4)}{3} + \frac{0,5(5 \cdot 0,2 + 5 \cdot 0,2 + 7 \cdot 0,3 + 3 \cdot 0,2)}{3} = 5,14$$

“Farg’ona vodiy sayyox” MChJ uchun raqobatbardoshlikning umumiy indeksi quyidagicha:

$$R_{ui2} = \frac{0,6(6 \cdot 0,4 + 5 \cdot 0,5 + 7 \cdot 0,5 + 8 \cdot 0,5)}{3} + \frac{0,8(8 \cdot 0,4 + 6 \cdot 0,3 + 8 \cdot 0,3 + 8 \cdot 0,3)}{3} + \frac{0,6(6 \cdot 0,2 + 6 \cdot 0,2 + 7 \cdot 0,2 + 5 \cdot 0,2)}{3} = 6,05$$

“Shohjahon Ismoiljon Dilyorbek” MChJ uchun raqobatbardoshlikning umumiy indeksi quyidagicha:

$$R_{ui3} = \frac{0,8(8 \cdot 0,6 + 7 \cdot 0,6 + 8 \cdot 0,5 + 6 \cdot 0,4)}{3} + \frac{0,5(5 \cdot 0,3 + 5 \cdot 0,3 + 6 \cdot 0,4 + 5 \cdot 0,4)}{3} + \frac{0,5(4 \cdot 0,1 + 4 \cdot 0,1 + 4 \cdot 0,1 + 3 \cdot 0,2)}{3} = 5,64$$

Har uchala turistik korxonalar raqobatbardoshlik umumiy indeksleri bo’yicha “Farg’ona vodiy sayyox” MChJ eng yuqori ko’rsatkichga (6,05), “Shohjahon Ismoiljon Dilyorbek” MChJ ikkinchi o’rindagi ko’rsatkichga (5,64) va Al-Fergani-tur” MChJ eng past ko’rsatkichga (5,14) ega bo’lgan.

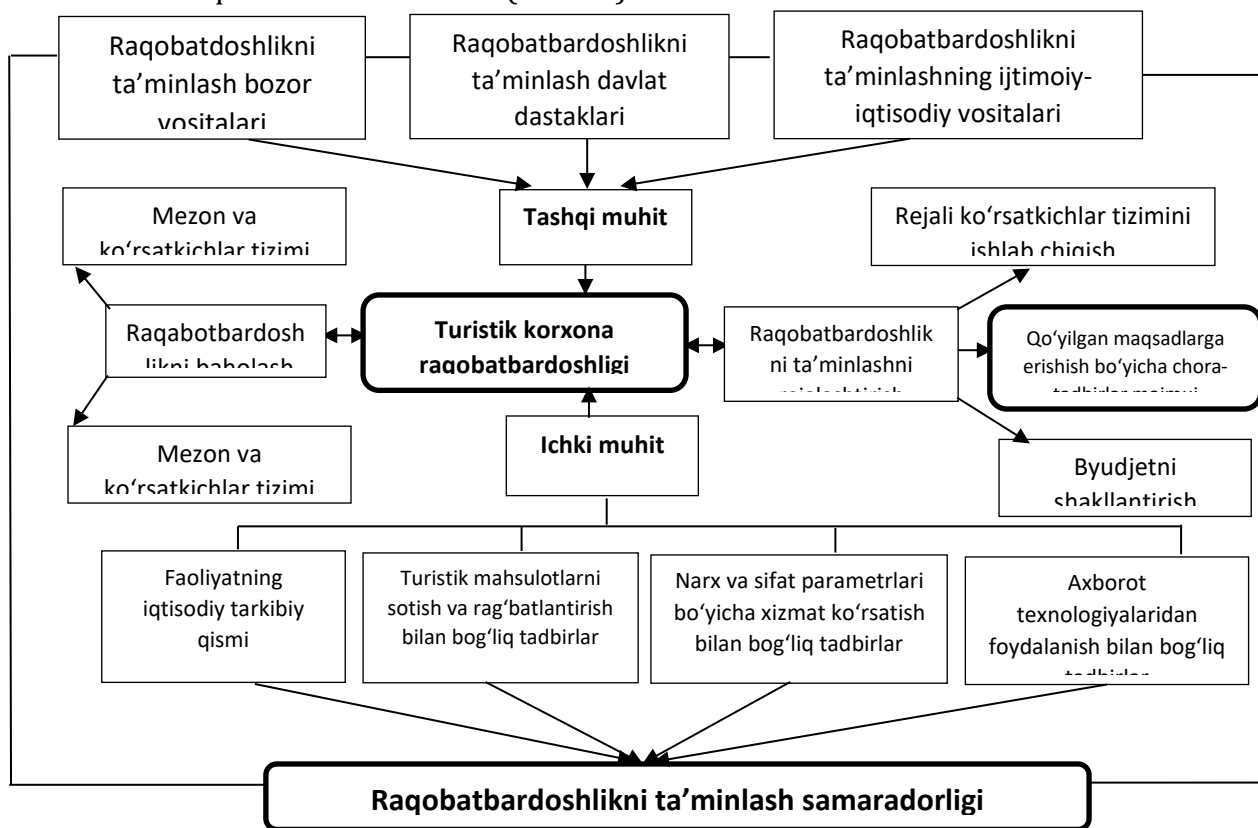
Raqobatbardoshlikni baholash tamoyillari turistik mahsulotlarning raqobatbardoshligini baholash tamoyillariga o’xshashdir:

- murakkablik tamoyili – baholashning murakkabligi mezonlarning umumiylikini (majmuasini) tahlil qilish zarurligini anglatadi;
- nisbiylik tamoyili – nisbiy baholashning qiyosiy xususiyatini, natijalarini raqobatchilar bilan taqqoslashni nazarda tutadi.

Turistik korxonalar raqobatbardoshlik salohiyatini baholashning eng muhim vazifalari iqtisodiy faollik darajasini, moliyaviy barqarorlikni, innovatsion faoliyatni, marketing resurslaridan foydalanish samaradorligi hamda xodimlarning malaka darajasini baholashdan iborat.

Soha korxonalar raqobatbardoshligini oshirishga qaratilgan tavsiyalardan foydalanish murakkab ta’sirlar sharoiti uchun amalga oshirilsa, erishish mumkin bo’lgan samarani olish imkonini bermaydi. Bu esa turistik korxonalar raqobatbardoshligini ta’minlash bo’yicha asosiy uslubiy qoidalarni o’z ichiga olgan izchil mexanizmni ishlab chiqish zaruratini dolzarblashtiradi. Zamonaviy iqtisodiy adabiyotlarda har qanday mexanizm harakat yoki hodisalar ketma-ketligini tashkil etuvchi jarayonlar yoki shart-sharoitlar majmui sifatida qaraladi.

Turistik korxonalar raqobatbardoshligini ta'minlash mexanizmi barcha turdagi resurslarni iste'mol qilish samaradorligiga asoslangan korxonalarning iqtisodiy ko'rsatkichlari va moliyaviy barqarorligiga ta'sir etishning o'zaro bog'liq iqtisodiy va uslubiy dastaklari tizimi ko'rinishida taqdim etilishi mumkin (5-rasm).

5-rasm. Turistik korxonalar raqobatbardoshligini ta'minlash mexanizmi¹

Ushbu mexanizmda raqobatbardoshlikni ta'minlash samaradorligi tushunchasi bilan bog'liq, ya'ni raqobatbardoshlikni ta'minlash samaradorligi turli xil resurslar uchun xarajatlar nisbatiga asoslangan raqobat holatlarini yaxshilashdir.

Shunday qilib, raqobatbardoshlikni rejalashtirish jarayoni turistik korxonalar tadbirkorlik faoliyatining umumiy raqobatbardoshlik siyosatini rejali va tizimli shakllantirish imkonini beradi. Turistik korxonalar raqobatbardoshligini ta'minlash bo'yicha tadqiqot ishida ishlab chiqilgan uslubiy tavsiya va yondashuvlar korxonalarda tadbirkorlik faoliyatini yangi sifat darajasiga chiqarishga asos bo'ladi.

Turistik korxonalar raqobatbardoshlik salohiyatini baholashning eng muhim vazifasi mamlakatlarning iqtisodiy faollik darajasi oshirish, moliyaviy barqarorlik ta'minlash, innovatsion faoliyat va marketing resurslaridan foydalanish samaradorligi hamda xodimlarning malaka darajasini baholashdan iborat.

Адабиётлар/Литература/References:

1. Волнцеви́ч Е.Ф. Конку́рентоспосо́бность предприятия туристической индустрии: учебно-методическое пособие / Е.Ф.Волнцеви́ч. –Минск: РИПО, 2014. –134 с.
2. Портер М. Конку́ренция. Пер. с англ. / М.Портер. Изд. Обновленное и расширенное. – М.: «ЮНИТИ», 2010. -578 с.

¹ Muallif tomonidan ishlab chiqilgan.

3. Фатхутдинов Р.А. Управление конкурентоспособностью организации: учебное пособие / Р.А.Фатхутдинов. –М.: «Финанси», 2004. –248 с.
4. Гогоберидзе Г.Г., Аверкиев А.С. Экономика прибрежной зоны.// Российский государственный гидрометеорологический университет. – Санкт-Петербург, 2003 г. - 155 с.
5. Юй И. Управление развитием предпринимательских структур в сфере гостеприимства (на примере КНР). Автореферат на соискание учёной степени кандидата экономических наук. –М.: МЭСИ, 2015. – 27 с.
6. Umronov E.S. Turistik korxonalarda tadbirkorlik faoliyatini rivojlantirishning iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish mavzusida yozilgan iqtisodiyot fanlari bo'yicha (PhD) ilmiy darajasini olish uchun yozilgan dissertatsiya ishi // Andijon 2023.
7. Умронов Э.С. Туристтик корхоналарда тadbirkorlik фаолияти ривожланишига омиллар таъсирини баҳолаш // Бизнес-эксперт. Бизнес-Daily медиа. – 2022, №4. 69–73-б. (08.00.00 №3).
8. Умронов Э.С. Туристтик корхоналарда тadbirkorlik фаолиятини ривожлантириш хусусиятлари // Хоразм Маъмун академияси ахборотномаси. – 2022, № 3(87). 171–176-б. (08.00.00 №21).

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ 6 (4) – 2024

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари электрон журнали 2020 йил 6 август куни 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил:

scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).